

Grosser Erfolg der deutschen Abwehr bei Saporoschje

An der süditalienischen Front grössere Kampftätigkeit nur südlich des Vesuv - Im September hat die feindliche Schiffart schwere Schläge erlitten

Aus dem Führerhauptquartier, 1. Oktober. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Landfront des Kubanbrückenkopfes wiesen unsere Truppen mehrere starke Angriffe der Sowjets ab. Feindliche Kampfgruppen, die erneut zu Lande versuchten, wurden vernichtet.

Im Kampfraum südöstlich Saporoschje brachten die gestrigen Kämpfe einen vollen Abwehrerfolg. Die mit stärksten Infanterie- und Panzerkräften unternommenen Durchbruchversuche des Feindes wurden abgewiesen. Die Sowjets erlitten hohe blutige Verluste. Von 250 angreifenden Panzern wurden 140 vernichtet.

Am mittleren Dnjeper sind noch erbitterte Kämpfe um die einzelnen feindlichen Brückenköpfe im Gange.

In verschiedenen Abschnitten der Mittel- und im Norden der Ostfront wurden örtliche Angriffe der Sowjets abgewiesen.

Die Luftwaffe griff mit zusammengefassten Kampf-, Sturzkampf- und Schlachtfliegerverbänden wirkungsvoll in die Kämpfe südostwärts Saporoschje und am mittleren Dnjeper ein.

Ein Unterseeboot versenkte im Schwarzen Meere einen feindlichen Dampfer vom 800 BRT.

An der süditalienischen Front kam es gestern nur südlich des Vesuv zu

nennenswerten Kämpfen. Vorstöße britischer Panzerkräfte wurden dort abgewiesen.

Im Mittelmeer erzielte die Luftwaffe Bombentreffer auf zwei feindlichen Kriegsfahrzeuge und beschädigte sie schwer. Begleitende Jäger schossen hierbei drei feindliche Flugzeuge ab.

Bei feindlichen Luftangriffen am 29. September und in der Nacht zum 30. September wurden trotz ungünstiger Witterung über Westdeutschland und den nördlichen Küstengebiet 40 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Kriegsmarine und Luftwaffe versenkten im Monat September: 1 Schlachtschiff, 3 Kreuzer, 20 Zerstörer, 3 Torpedoboote, 13 Schnellboote, 1 Unterseeboot und mehrere Klein-U-Boote, 2 Minensuchboote, 2 Bewacher und 20 Landungsboote.

Beschädigt wurden: 1 Schlachtschiff, 18 Kreuzer, 17 Zerstörer, 1 Torpedoboot, 8 Schnellboote, 15 Landungsboote und 5 andere Kriegsfahrzeuge.

Ferner wurden 55 Handelsschiffe mit zusammen 315.700 BRT. und 1 Transportsegler versenkt oder vernichtet und 133 weitere Schiffe mit über 600.000 BRT. beschädigt. Die Beschädigungen zahlreicher getroffener Kriegs- und Handelsschiffe sind so schwer, dass auch mit der Vernichtung eines Teiles dieser Schiffe gerechnet werden kann.

Velik uspeh nemške obrambe pri Zaporozhju

Na južnoitalijanski fronti so bili večji boji južno od Vezuva
V septembru je sovražno brodovje utrpelo močne udarce

Iz Führerjevega glavnega štapa, 1. okt. Nemško vrhovno poveljstvo javlja:

Na kopni fronti Kubanjskega predmostja so naše čete zavrle več močnih sovjetskih napadov. Sovražne bojne skupine, ki so se ponovno skušale izkrcati, so bile uničene.

Na bojnem področju jugovzhodno od Zaporozhja so večerajšnji boji prinesli popoln obrambni uspeh. Z najmočnejšimi pehotnimi in oklepni silami izveden sovražniški poskus za prodor so bili odbiti. Sovjeti so utrpeli hude krvave izgube. Izmed 250 napadajočih oklepnih voz je bilo 140 uničenih.

Ob srednjem Dnjepru se nadaljuje ogorčeni boj za posamezna sovražniškova predmostja.

Na raznih odsekih srednjega dela in na severu vzhodnega bojišča so bili zavrnjeni sovjetski krajevni napadi.

Letalstvo je z združenimi oddelki bojnih, strmoglavih in borbenih letal posegalo učinkovito v borbe jugovzhodno od Zaporozhja in ob srednjem Dnjepru. Na Crnem morju je neka podmornica potopila 800 tonski sovražniški parnik.

Na južnoitalijanskem bojišču je prišlo večeraj samo južno od Vezuva do omembe vrednih bojov. Sunkl angloških oklepnih sil so bili tamkaj zavrnjeni.

Na Sredozemskem morju so letala dosegla bombne zadetke na dveh sovražnih bojnih enotah in ju hudo poškodovala. Lovci iz spremstva so pri tem sestrelili 3 sovražna letala.

Pri sovražnih letalskih napadih na dan 29. septembra in v noči na 30. september je bilo kljub neugodnemu vremenu nad zahodno Nemčijo in nizozemskim obalnimi področjem sestreljenih 40 sovražnih letal.

Vojna mornarica in letalstvo sta potopila v mesecu septembru: 1 bojno ladjo, 3 križarke, 20 rušilec, 3 torpedovke, 13 hitrih čolnov, 1 podmornico in več najmanjših podmornic, 2 čolna za iskanje min, 2 stražni ladji in 20 izkrcevalnih čolnov.

Poškodovane so bile: 1 bojna ladja, 18 križark, 17 rušilec, 1 torpedovka, 8 hitrih čolnov, 15 izkrcevalnih čolnov in 5 drugih bojnih enot.

Razen tega je bilo potopljenih ali uničenih 55 trgovskih ladij s skupno 315.700 tonami ter ena prevozna jadrnica in poškodovanih 133 nadaljnjih ladij z nad 600.000 tonami. Poškodbe številnih zadetih bojnih in trgovskih ladij so tako hude, da se lahko računa z uničenjem dela teh ladij.

Usoda sovjetske mornarice v Baltičkem morju

Berlin, 2. okt. n. Težke oborožene baterije nemške mornarice so 24. sept. uspešno obstreljevale vojaško napravo v sovjetskem vojnem pristanišču Kronstadt. V baltičski ladjedelnici je izbruhnilo več požarov, ki so se hitro širili. Z zadetki v sredo je bilo poškodovanih več lop za sestavljanje ladijskih delov in pa nova križarka, ki je v delu. Težki zadetki so padali tudi na ladje, zbrane okrog oklepne »Oktobrska revolucija«, ki je bila že pri prejšnjih napadih učinkovito združena zlasti po nemškem letalstvu. Gosti oblaki dima, ki so se med obstreljevanjem vzdignili zaradi požarov, niso dopuščali nadaljnega opazovanja o tem, kakšen je bil učinek streljanja.

Ladje boljševojske vojne mornarice, ki so že več kakor dve leti zajete v Kronstadtškem zalivu, so zaradi učinkovitih zapornih ukrepov nemške vojne mornarice še vedno obojene v nedelavnost. Doslej so splošni vsi poskusi manjših edinic, da bi oborožile. Gibanje dejanske ujetih ladij je omejeno na majhna področja. Poleg stalnega nadzorstva iz zraka jih zlasti držijo v šahu nemške oborožene baterije.

Kominternu deluje naprej

Bern, 2. okt. Švicarska vlada je z veliko večino odklonila prošnjo za oprostitve zaprtih komunistov in za preklic prepovedi komunistične stranke in komunističnih listov. Med razpravo je minister za pravosodje in policijo, zvezni svetnik Steiger, dejal: »Danes je bolj kakor kdaj potrebno prepovedati sleherni komunistični udeleževanje pri nas. Mi imamo zdaj že dokaze, da organizacija Kominternu posluje dalje.«

Načrti za obnovo porušenih francoskih mest

Pariz, 2. oktobra. DNB. Francoski odbor za obnavljanje načrtov za ponovno poživitev v vojni razrušenih mest je sklenil, da si bo Valenciennes izbral za mesto, ki ga bodo obnovili v slogu, da bo vzgled drugim mestom. V tem mestu bodo prvič v večjem obsegu preizkusili stavbene načrte za obnovo in poživitev podrtih. Ker se bo pri tem poskusu izkazalo za uporabno in dobro, bodo porabili pri vseh ostalih popravilih vojne škode.

Norveški glas o smislu sedanje vojne

Oslo, 1. oktobra. DNB. V svoji tedenski polemiki glede zavilnih in napadnih švedskih poročil se je norveški radio bavil z novicami, ki jih je objavil švedski list »Aftonbladet«. Ta list je zapisal, da je znan pravnik profesor Herman Harris Aali, ki je bil sodelavec Quislinga, stopil med opozicionalce v parlamentu. Profesor Aali je zavrnil to laž sam in porabil priložnost, da je povedal svoje mišljenje o temeljnih vprašanjih sedanje svetovne vojne. Zunanja politika Anglije in Sovjetske zveze je skupek takšnih postopkov, ki bi jih v vseh omikanih državah označili kot zločin in jih kaznovali celo s smrtjo. Nemški narodni socializem je prof. Aali označil za boj, ki hoče rešiti svet pred usodnim uničenjem duhovnosti in kulture in ga obvarovati pred nepopisljnim trpljenjem. Svoja izvajanja je zaključil z besedami: »Zgodovina človeštva bo nekoč Nemčiji izrekla največje zahovalo, ker je narodni socializem rešil narode pred tem satanski atentatom, ki so ga tri osvobodilne države pripravile na svobodo, kulturno zavest in življenje evropskih narodov.«

Mussolinijeve izjave o položaju Italije

Rim, 30. sept. Na seji fašistične republikanske vlade pod predsedstvom Mussolinija so bili sprejeti važni sklepi političnega, vojaškega in socialnega značaja. V svojem nagovoru je Mussolini omenil globoke spremembe položaja Italije po 25. juliju. Med drugim je dejal:

»Oni, ki so bili razkrinkani kot izdajalci, ne bodo našli zasluženi kazni. Prestana kriza je bila za italijanski narod sicer strahotna, a tudi zelo zdravilna. Italijanski narod je sedaj očistil in vse, kar je v narodu dobrega, je stopilo na plan. Italijanski narod ne more propasti, dokler se bo zavedal svoje narodne sile in moči.«

Po izjavi Savojskega doma in Badoglija je danes italijanska armada v razsulu. Vse novo pridobljeno ozemlje se je izpraznilo in del lastne države je zaseden po sovražniku. To je žalostna dediščina dejanja strahopetnih izdajalcev. V tej hudi preizkušnji se je večina italijanskega naroda izkazala. Upanje Badoglija in njegove kliče, da bodo uničili 20 letno delo fašizma, se je izpolnilo in je postalo naravnost smešno. Nova Italija bo moderna država, trdna in enotna na znotraj, v socialnem pogledu pa pravi zgled socialne narodne skupnosti.«

Grande successo della difesa tedesca presso Saporoschie

Dal Quartiere Generale del Führer, 1. ottobre. Il comando supremo tedesco comunica:

Sul fronte terrestre della testa di ponte del Kuban le nostre truppe hanno respinto parecchi forti attacchi sovietici. I raggruppamenti da combattimento nemici, che tentavano nuovamente lo sbarco, venivano annientati.

Nella zona di guerra a sud est di Saporoschie i combattimenti di ieri riportavano pieno successo difensivo. I tentativi di penetrazione fatti dal nemico con ingentissime forze di fanteria e di mezzi corazzati, venivano respinti. I Sovietici ebbero gravi sanguinose perdite. Dei 250 carri armati d'assalto, 140 venivano annientati.

Sul Nipiro continue sono ancora in corso esasperati combattimenti per singole teste di ponte nemiche.

Nel diversi settori della zona centrale e a Nord del fronte orientale locali attacchi sovietici venivano respinti.

La Luftwaffe assieme a reparti di aerei da combattimento ed aerei implechiati e bombardieri prendevano parte efficace ai combattimenti a sudest di Saporoschie e sul Nipiro centrale.

Un sottomarino affondava nel Mar Nero un prosafo nemico di 800 ton.

Sul fronte suditaliano avvennero terribili combattimenti degni di menzione soltanto

a sud del Vesuvio. Attacchi di forze motorizzate britanniche venivano respinti.

Nel Mediterraneo la Luftwaffe centrava due unità della flotta da guerra nemica danneggiandole gravemente. La caccia del seguito abbatteva tre aerei nemici.

Negli attacchi aerei nemici del 29 settembre e nella notte sul 30 settembre, malgrado le sfavorevoli condizioni atmosferiche sulla Germania occidentale e sulla costa olandese, venivano abbattuti 40 aerei nemici.

Nel mese di settembre la marina da guerra e la Luftwaffe affondavano: 1 nave da battaglia, 3 incrociatori, 20 cacciatorpediniere, 3 torpediniere, 13 rapide motonavi, 1 sommergibile e parecchi piccolissimi mas. 2 navi dragamine, 2 vedette e 20 navi da sbarco.

Venivano danneggiate: 1 nave da battaglia, 18 incrociatori, 17 cacciatorpediniere, 1 torpediniera, 8 rapide motonavi, 15 navi da sbarco e 5 altre unità da combattimento.

Inoltre venivano affondate o distrutte 55 navi mercantili di 315.700 ton. complessive ed 1 veliere da trasporto; venivano danneggiate altre 133 navi di complessive 600.000 ton. I danni riportati da numerose navi da guerra e mercantili colpite sono così gravi che parte di tali navi si può calcolare distrutte.

Japonska vpregla vse sile za notranjo in vnanjo okrepitev

Tokio, 2. okt. n. Japonska javnost in tisk se vedno živahno razpravljata o številnih ukrepih za okrepitev notranje fronte, ki jih je ministrski predsednik Tojo v svojem govoru pojasnil in podprl. Značilno je, da se je govornik posebej obrnil do »sradništva in celotnega prebivalstva«, kar dokazuje, da vsi ti ukrepi zadevajo samo japonsko notranjo politiko.

V političnih krogih pripisujejo novemu načrtu vlade velik pomen, ker bo imel izreden vpliv ne le na vojno gospodarstvo, marveč na celotno japonsko udejstvovanje.

Novi ukrepi niso dočela novi in zato tudi niso izvali presenečenja. Mnogo uredbo po teh novih američanih so do neke mere že uveljavljali v preteklih mesecih. Tako je na primer bilo z vprašanjem mobilizacije delovnih sil in pritegnitve ženskih moči v vojno službo. Po novem vladnem načrtu pa so ti ukrepi zdaj zakonodajni in bodo prišli do splošne veljave. Večina novih ukrepov je bila izdanih: 1. za zvišanje proizvodnje, 2. za vzpostavitev popolne avtarkije v prehrani, 3. za okrepitev domače obrambe, in 4. za mobilizacijo delovnih sil.

Glede zadnjega ukrepa je bilo razglašeno, da bodo ženske poslej prevzele posle moških v 17 pokleib. Nadomestile jih bodo kot prodajalke, natakarike, pisarniške moči, kot delavke v prometu itd. Vsi moški od 14. pa do 40. leta bodo morali opustiti omenjene službe ter svoje moči posvetiti določeni, bolj važni poslom. Da bi zaradi teh sprememb ne prišlo do motenj v gospodarstvu, so določili posebno prehodno določbo, v kateri se bodo ženske polagoma privadile novim službam. Novi ukrepi zadevajo v znatni meri tudi dijake na vseučilišnih in visokih šolah. Ti so namreč doslej le malo časa prebili v aktivni vojaški službi, h kateri pa jih bodo zdaj pritegnili. Izvzeti so le dijaki zdravilstva, kemije, tehnike in podobnih, za vojno važnih strok.

Bukarešta, 2. okt. n. Japonski ukrepi za zmago, piše romunski list »Porunca Vremii«, so zelo obširni. Kažejo v celoti, da je Japonska vpregla vse svoje velikanse sile.

Mobilizacija, za katero se je Japonska odločila, bo nasproti prav gotovo presenečenja. Če se narod, kakršen je japonski, odloči za tako važne in odločilne ukrepe, in če njegovi voditelji pripravljajo vse za bodoče dogodke, tedaj svet lahko pričakuje uspehe, ki bodo presegli angleške in ameriške sklepe postavili na laž.

Razkrinkani nameni svetovnega judovstva

»Najboljše orožje Judov je njihova medsebojna povezanost, brezdomstvo, pokvarjenost in hinavščina«

Madrid, 2. oktobra. n. Pod naslovom »Judovska nadvlada razkrinkana: razkriva veliki španski politični tehnik »El Espanol« načrte mednarodnega judovstva za doseg svetovne oblasti ter označuje judovsko »svetovno bratovščino Mozesova postave« kot judovski »glavni stan«.

»Vsem je dovolj znano« — piše omenjeni španski tehnik med drugim, »da skupina, ki stremi po svetovni nadoblasti, ni nobeno pleme, temveč »protipleme«, ki ima svoj izvor v judovskih občinah, ustanovljenih v raznih pregnanstvih. Najboljše orožje Judov je v tem, da so med seboj povezani, pa naj žive kjer koli, v tem, da jim povsem manjka misli na domovino, ter v korupciji in hinavščini. Hinavščina jim dovoljuje nastopati prav tako strogo versko, kakor tudi povsem brezbožniško. Eno najlepših znamenj teh sovražnikov vseh ljudskih vzorov in krščanstva je »zlato teles«. Na tej podlagi so se vthotapili v vse dožele ter se dali tudi krstiti, če drugače ni šlo, potem pa spet izstopili iz te verske skupnosti.

List navaja geslo, izdano za Jude, ki so leta 1492 živeli v Španiji: »Hočemo vas pokristjaniti, dajte se krstiti, ohranite pa judovske nazore«, kakor tudi izjavo nemškega Juda M. Gettingerja iz leta 1869: »Prelevil sem se v katoliškega kristjana, da bi bil

»Italija je še sovražnik, četudi premagan«

Lisbona, 2. oktobra. DNB. Zavezniki čete, ki so se izkrcali v južni Italiji, so si ves položaj zamiljale močno drugače. Mislijo so, da jih bo prebivalstvo sprejelo odprtih rok, kot osvoboditelje, in vdale so se se slepilom, da osvojiteljski ljudstvom počenjale enako, kakor so delale na vseh drugih ozemljih, ki so jih zasedle. Sedaj so morali Angličani in Amerikanci spoznati, da italijanskega ljudstva ne smejo metati v isti koš z družbo okrog kralja Viktorja Emanuela, prestolonaslednika Umberto in maršala Badoglija in da Italijani niso pripravljani, da bi se pustili mrcvariti tako, kakor ravno Angličani in Amerikanci z narodi v svojih kolonijah. V zaveznikem taboru so se zato začele oglašati pritožbe nad odklonilnim vedenjem južnoitalijanskega ljudstva.

»Daily Telegraph« je dobil poročilo od svojega dopisnika iz Barja, da vojski osme armade ne morejo razumeti vedenja italijanskega prebivalstva. Čeprav so si bili še pred nekaj tedni sovražniki, morajo vojski sedaj Italijane smatrati za zaveznike. Iz tekega so nastale praecejšnje težkoče. Tako na primer ne morejo zavezniki vojski ničesar zaseči, pa naj ponujajo denar ali ne. Če angleški vojski kaj potrebujejo, morajo vlijudno

prosit, ne da bi mogli pripraviti italijansko ljudstvo do tega, da bi jim samo ponudilo to, ali ono reč. Dalje poroča, da je postalo docela nemogoče, da bi si mogel vojak za angleški ali ameriški zasedbeni denar kaj kupiti. Niti stanovanj niso ponudili Italijani vojakom in častnikom. Častnikom angleške in ameriške zasedbene vojske so odrekli pravico do vstopa v boljše hotele. Zgodilo se je celo, da v gostinskih obratih niso hoteli postreči tujim vojakom, ako niso imeli pri sebi italijanskih živiliških nakaznic.

Te novice, ki se v vedno večjem številu oglašajo v italijanskem časopisju, osrečujevali sveta prav gotovo neradi silijo. Hkrati povedo Britancem in Amerikancem, da mora tudi njihovo nebrzdano vedenje poznati meje zlasti v zasedenih krajih, in da italijansko ljudstvo nikakor ni takega kova, kakor so si mislili Angličani in Amerikanci, ki so menili, da je po Badoglijev izdaji ljudstvo prav takšno, kakor so bili voditelji. Reuterjeva agencija je morala zato s krokodilskimi solzami priznati, da je Italija še vedno sovražnik, čeprav premagan, in da ga je treba zato soditi po obsegu njegovih uslug in podpore, katero daje zaveznikom. Zanimivo je tudi, da sedaj zahodne volesle svetujejo Badogliju, naj razširi svojo vladno z ljudmi iz leve in liberalne stranke. To zgornjo priča za dejstvo, da bi zahodni velelisi radi tudi v Italiji na stežaj odprli vrata boljšeizmu.

Vesti 2. oktobra

Italijanska fašistovska republikanska stranka se je spet preselila na svoj stari sedež v palačo Braschi v Rimu.

Vlado časti gleda italijanski narod v novi italijanski fašistovski vladi, v osebi maršala Grazianija pa utelešene najlepše italijanske vojaške vrline, piše rimski list »Messaggero«.

Vseh osemnajst ameriških bombnikov, ki so pred nekaj dnevi napadli otočje Gurili — severni podaljšek japonskega otočja — je šlo v izgubo. Japonci poročajo, da so jih sestrelili 11. Amerikanci pa pravijo, da je drugih 7 moralo zasilno pristati. (n)

Nemški okrožni gospodarski vodja za Banat je obljubil vsem kmetom, ki bodo v gospodarstvem letu 1943-44 obdelali a pšenico, koruzo in sončnicami vsaj toliko površine kakor letos, 700 din nagrade za oral.

Na milijon dinarjev je bil zaradi skrivanja blaga obsojen srbski industrijec Mišković v Zaječaru.

Izdajalski maršal Badoglijo je nekje izven Italije sestavil »vojni svet«, ker nima niti toliko ljudi, da bi lahko sestavil celotno vladno.

Italijanska vlada je ugotovila, da prebivalstvo na brezvodnih otokih hudo trpi zaradi pomanjkanja vode. Angleži in Amerikanci se zanje ne zmenijo.

Dokazila o izdajski zaroti slovenskih komunistov in Badoglijeve vojske proti slovenskemu narodu na Dolenjskem

Kako je general Cerutti, poveljnik divizije Isonzo, izročil Novo mesto in vse orožje komunistom

Ljubljana, 30. septembra.

Komunistična propaganda je te dni napenjala vse sile in sredstva, da bi prepričala in s blatenjem novo ustanovljene Slovenske domobranske legije onemogočila organizacijo enotne narodne falange, ki je že v nastopnem razglasu odločno povedala svoje cilje: obnovo reda in miru, samoohranbo in obranitev slovenskega naroda. Komunistični voditelji zdaj ne morejo več metati med ljudstvo starih krilat in boju zoper okupatorja itd. Po prikritem, že dolgo obstoječem sodelovanju z izdajalsko zahrbno Badoglijevo vojsko, ki je komunistom pomagala požigati revne slovenske vasi, pobijati poštene slovenske ljudstvo ter pošiljati ljudi brez izjeme v internacijo po pretezo protikomunističnega čiščenja, so 8. september in naslednji dnevi odkrili in razgalili vso sramotno resnico. Izdajalska Badoglijeva vojska in komunistične tolpe so se združile in začele skupno nastopati ne proti kakemu okupatorju, temveč proti slovenskemu narodu in njegovi imovini. Dokazov je zdaj že zbranih na pretek.

Danes pa lahko svobodno ugotovimo naslednja

dejstva:

1. Komunisti si je utirali pot v revolucijo že v bivši državi, ko je prav v naši pokrajini načrtno rušil vse pozitivno, narodno in državno. Vojaški rodoljubi, ki so prišli za orožje za obrambo domovine, so prišli, da so prav komunisti bili prvi, ki so delali sabotaže in prvi odvrgli orožje. Takrat jim ni bilo mar svoboda in država, ki je žalostno propadla. O svobodi so zavpili šele, ko je prišlo povelje iz Moskve, da prično s svojim pogubnim delom, in z uničenjem slovenskega ljudstva in njegove domovine pripravijo v srcu Evrope tla za komunizem.

2. Komunisti so zavestno zavajali naše ljudstvo in ga z neprestanimi lažmi zagotavljali o bližnjem koncu vojne spravi na pogubno pot. To so delali zato, ker si drugače niso znali pridobiti pristavev. Pripravljali so vsa možna nemoralna sredstva. Tako so se znebili tudi častnikov, ker so jim bili nevarni prav zaradi narodne zavednosti; oblasti so jih odpeljale v internacijo že naslednji dan.

Z organiziranimi umori političnih prvakov in drugih poštenih ljudi so komunisti dosegli množične internacije, pri katerih so sodelovali njihovi ljudje kot zaupniki, in se tako znebili »nevarnih« ljudi. Če so pa slučajno našli med ne komunisti, so se ti v taboriščih kaj kmalu znašli. Interniranci, ki se te dni vraščajo, so žive priide, da je temu tako. Več ko 80 odstotkov internirancev je bilo protikomunistično usmerjen in trpeli so zaradi nesmiselnih komunističnih akcij, ki so jih ti izvedli zato, da so se znebili nasprotnikov.

3. Komunisti so po vseh teh dogodkih, ki jih KPS imenuje razvoj »osvobodilnega boja«, pričeli z načrtnim množičnim pokolom in nasilji. S tem so hoteli prisiliti ljudstvo k sodelovanju. Poštene slovenske ljudstvo pa je raje padlo pod nož rdečih rabljev in strelj razbojniških pušk in niti tisoč žrtve ga niso omajali v njegovem pripravljanju. Ko pa so padli tisoč iz vrst najboljših slovenskih fantov, deklet, očetov, mater ter celo nedolžnih otrok in pohabljenec; ko so gorele slovenske vasi, ko je komunistična roka zažigala naše največje kulturne spomenike, šole, cerkve in prosvetne domove, ko je po drugi strani nad istim poštenim ljudstvom divjala Badoglijeva vojska z grozovitimi represalijami tedaj je slovenski kmet in fant zgrabil z bolelostjo v srcu za puško, da brani dom in družino pred lastnimi brati. Zato je bil izdajalec.

4. V boju proti komunističnim tolparam je izdajalska Badoglijeva klika, ki je bila že zdajva v stikih s komunisti, vodila je z njimi le navedene spopade, vedno pa storila tako, da je jedro rdečih tolpe ušlo in lahko nadaljevalo svoje zločinsko delo. Za tolni dnevi na Suhorju, v Suhi, Beli Krajini in drugod to dokazujejo.

5. Že pred meseci je bilo zanesljivo ugotovljeno, da Badoglijeve dejanske z orožjem, obleko in živčnem podpirajo komunistične tolpe. Znani so številni sestanki, ki jih je imel že pred tremi meseci Badoglijev general Cerutti, poveljnik Slovenske divizije v Novem mestu, z vodilnimi slovenskimi komunisti v Vavti vasi blizu Novega mesta. Za ta dejstva so prič. Prav

tako ni bila že pred dvema mesecema dobava treh vagonov Badoglijevega orožja komunističnim, že slabo oboroženim enotam v kočevskem Rogu nobena skrivnost.

Vsa ta dejstva navajamo zaradi tistih, ki niso mogli ali marali pozorno slediti razvoju vseh dogodkov, medtem ko je življenje šlo svojo trdo pot in je bil vsak dogodek zapledek naslednjih dejanj.

8. september

Za nami sta že več ko dva tedna po usodnem 8. septembru, ki bo ostal v narodni kroniki zapisan kot najbolj črna dan, dan skupnega izdajstva slovenskih komunističnih izkoreninjenec in izdajalske Badoglijeve vojske nad slovenskim narodom.

Skupni udar slovenskih komunističnih tolpe in izdajalske Badoglijeve vojske proti slovenskemu ljudstvu na Dolenjskem, je mnogim šele zdaj odprl oči. Iz vseh krajev Dolenjske prihajajo poročila o skupnem divjanju proti našemu ljudstvu, ki je po dveh grozljivih letih preganjan doživelo prav zadnja dva tedna še bolj grozne dni. Povsod enako: na Dolenjskem, v Krški dolini, na Kočevskem, v Ribniški in Temeiški dolini ter na Notranjskem.

Spet so prišli v ovčjih oblačilih

Komunistični prvaki so najprej izdali letake in po svojih terenih pozivali mirno slovensko ljudstvo, naj komuniste ter Bado-

Propagandni odsek Slovenske domobranske legije

prireja za slovenske domobrnce svojo prvo prireditev jutri, v nedeljo 3. oktobra ob 5 popoldne, v Frančiškanski dvorani. Vso javnost, zlasti pa domobrnce in vse njihove prijatelje, vabimo, da se te prve prireditve udeležijo v čim večjem številu.

Na sporedu bodo pevske in glasbene točke, dramski prizor ter govor zastopnika Slovenske domobranske legije.

glovec lepo sprejme in naj pozabi vse, kar je bilo. V letakih in po svojih agitatorjih so razglasili splošno amnestijo. Toda že po nekaj urah skupnega nastopa z izdajalsko Badoglijevo vojsko so začeli z izvajanjem komunističnega programa. Skupno z Badoglijevo vojsko so razorožili, kjer so je mogli, oddelki vaških straž, ki so jih Badoglijevi izdajalci prav zaradi tega že pred meseci razbili v majhne skupine. Potem so pričeli z likvidacijami naših fantov, z umori duhovnikov in vidnih zastopnikov slovenskega ljudstva, oropali do golih sten slovenske domove ter pobrali že itak revnemu prebivalstvu vso hranjo.

V dokaz navajamo tokrat v kratkem dogodke iz Krške doline in iz Novega mesta:

Izdajstvo generala Ceruttija

1500 oboroženih članov vaških straž se je 9. septembra zbralo v Novem mestu. Kmečki fantje so se zavedali resnega položaja in niso po pobegu Badoglijeve marali izlivati pokoljev. Zasedli so položaje in v Novem mestu ni bilo ta dan niti enega izreda ali spopada. Medtem ko so komunistični prvaki zagotavljali tej močno oboroženi skupini, da se nikomur ne bo nič zgodilo, so komunistični prvaki Kidrič, Baebler, Koček in Leskošek prihajali na poveljstvo izdajalske divizije »Isonzo« ter se pogajali s svojim starim znancom in sodelavcem generalom Cerutti. Tjim o združili in skupnem nastopanju proti Slovincem. Novomeščani bodo lahko svojim potomcem pripovedovali o vojnem izdajalskega generala Ceruttija in »proti-
okupatorskega generala Kidriča v isti li-
muzini.

Izdajalski general Cerutti ni niti skušal prikriti svojega izdajstva. Ko je general Cerutti povabil na poveljstvo Slovenske divizije poveljnika vaških straž, da bi se z njim pogajal, je ta že našel v njegovi štabelni pisarni Kidriča in Baeblerja, ki ju je izdajalski general gostil s črno kavo. Baebler je v sporazumu s Ceruttiem po-
stavil zahtevo: »Fantje naj oddajo orožje in jamčim jim za življenje. Zmaga je naša in to zmago so komunistične tolpe tedaj

proslavljale z novimi zločini od Črnomlja, Metlike, Dolenje straže, Stopič, Mirne peči pa tja do Trebnjega. Padle so nove žrtve, streljali so jih v skupinah, ustavili vlak iz Metlike in pred vsimi potniki ubili Stefanča iz Metlike, ubili stopiškega župnika in kaplana, oropali številne vasi okoli Novega mesta in že po nekaj urah prelo-
mili Kidričevo in Baeblerjevo slovesno obljubo.

V četrtek ob 2. popoldne, so se tem komunističnim dejanjem pridružile Ceruttijeve grožnje. Italijani so zahtevali odstop utrjenih položajev, ki so jih zasedli oboroženi oddelki fantov, ter jim grozili, da bodo udarili z vso oboroženo silo ter s topovskim ognjem po slovenskih enotah v Novem mestu. Badoglijevi so v dogovoru s komunisti fante zvijačno hoteli spraviti v zasedo, da bi nato laže udarili in opravili svoj posel.

Novomeščani so pričeli, da so bili fantje mirni in niso na ukaznem pohodu proti Dolenji Straži skrivili nikomur lasu, čeprav bi bilo lahko vse zdobil v prah. Polni bolelosti zaradi izdajstva in združitev komunističnih skupin z Badoglijevimi izdajalci so videli pred seboj le grozoto brat-skega klanja, ki bi se pričelo lahko ob najmanjšem incidentu. Kidrič se je prostovoljno pod Badoglijevo zaščito z Ceruttijevi avtomobili po Novem mestu, na Baeblerja in Koček in padla, ko sta se sama vozila mimo tri kilometre dolge kolone, niti žal beseda.

Slovensko domobranstvo je edini, od vsega slovenskega naroda, kjer koli on prebiva, priznani zakoniti zaščitnik miru, reda in delovnega napredka.

Slovensko domobranstvo kot tako je tudi edini od oblasti priznani činitelj za vzdrževanje miru in reda v slovenski domovini.

Dolžnost vseh poštenih Slovencev torej je: vse svoje najboljšje moči dati na razpolago slovenskemu domobranstvu za blagor in prospeh slovenske domovine.

Usodni napad

Niso so varali tisti, ki so že v Novem mestu dejali, da hočejo komunisti z zvijačo uničiti naše borce. Ker se jim to ni posrečilo, so prišli nanje z orožjem, ki so jim ga izročili izdajalski Badoglijevi po vseh enotah ter jih z njihovo pomočjo pobili.

V nedeljo ob pol 12. popoldne, ko so se legionarji prav pripravljali k službi božji, so iz komunističnih položajev na Zameško — slamnato vas — začele padati mine in takoj upepeli sedem hiš. Z naše strani niso še padli strelci. Komunistične skupine so navlekle s tanki in oklepnimi avtomobili, ki so jih vozili Badoglijevi oficirji. Ko so se približale njihovim utrjenim položajem, je padlo povelje. Strojnice so začele palati, metali min so zapeli svojo smrtno pesem, na ravnini, niti najmanj pripravi za boj, pa so padali stoteri prišli. Mobilizirani Slovinci, po večini Gorenjci, ki so jih komunisti poglajali v boj v prve vrste, da so se jih znebili.

Po prvem spopadu so številni ujetniki, večina prisilno mobilizirani v zadnjih dneh, pripovedovali o nasiljih in ropanjih komunističnih tolpe v Krški dolini. Komunisti so odpeljali iz Šentjerneja vso živino in živce.

Komunisti so mogli oblast na Dolenjskem dobiti le s pomočjo Badoglijevih izdajalcev. Tako je bilo v Novem mestu, v Kočevju, v Ribnici, v Trebnjem in Stični, na Turjaku. Prav tako je bilo na Notranjskem.

Vse je bilo dogovorjeno

Iz navedenega, kar je le del vsega, kar smo doživeli pretekli dni, lahko zaključimo: komunisti so že dal časa načrtno in soglasno z izdajalsko Badoglijevo kliko pripravljali vso to.

Proti komu so udarili

Tega našemu ljudstvu ni potreba pojasnjevati. V dveh letih komunističnega »osvobodilnega boja« so našemu narodu prebrozali znani rezultati in uspehi vseh komunističnih nastopov.

Proti komu so se komunistične tolpe borile pri Novem mestu, St. Jerneju in Ratežu? Borile so se proti Slovincem, ko pa je nastopila nemška sila, so bežali kot zajci v gozdove. Nezanesljivi in prisilni mobiliziranci, katerim so dali za boj le po nekaj izstrelkov in slabo orožje, pa so jim morali kriti umik.

Tako so se komunisti »borili« že nekdanj in tako se bodo tudi v bodočnosti proti lastnemu narodu.

Po prvem boju pri St. Jerneju so legionarji našli samo pri mestu pred Zameško 71 mrljev, same prisilne mobilizirance in novince, večina gorenjske rojake iz okolice Domžal, Bohinja in drugih krajev, kjer so jih komunisti vodili pod krinko boja za svobodo in zločinske vrste, potem jih pa kot »nezanesljive« poslali v smrt.

O boju pri St. Jerneju in o komunistični vojaški vednosti priča tole: po prvih minutah so komunisti izgubili v boju tank in dva oklepana avtomobila, ki so jih na begu pustili z vsemi zalogi orožja. Na boj z nemškimi četami, ki so prihitele v nedeljo okrog pol 2, komunisti niti mislili niso. Strah pred Nemci in nemško orožje sta pregnala komunistične tolpe, da ni bilo o njih tri dni ne duha ne sluha.

Komunistična partija Slovenije (KPS)

je dala točna navodila

V boju pri St. Jerneju so ujeli več t. renskih partijskih komunističnih propagandistov, med njimi Domžalčana Tica L., br. 1. gadnega glavnega kurirja in obveščevalca.

ter še nekaj drugih. Pri Ticiu so našli natančna navodila KPS vsem terenskim funkcionarjem o začetnem taktičnem postopanju propagandistov in obveščevalcev z legionarji in točnimi navodili o nadaljnjih ukrepih z vsemi tako imenovanimi plavimi in belogardisti, potem ko jih bodo dobili v roke. V Ticevem dnevniku, o katerem bomo še poročali, so dokumenti, ki dokazujejo, da je KPS dosledna v svojem načrtu, to je načrtu o uničenju vsega, kar ni komunističnega. Po njegovem seznamu je točno razvidno, katere osebe iz Mirne peči so prav te dni nameravali ali jih najbrž tudi že likvidirali kot nezanesljive.

Zapoved Vrhovnega poveljstva komunističnih tolpe, ki pooblašča Tica kot brigadnega glavnega obveščevalca, da mora voditi z vsemi terenskimi obveščevalci najstrožje nadzorstvo nad vsemi belo in plavogardisti, o katerih da bo izreklo sodbo vojaško sodišče.

Pot je jasna

Ko objavljamo te žalostne dokumente, ki jih bomo še podrobneje razčlenili v prihodnjih dneh, lahko približno: Slovinci tudi tokrat niso mogli na drugo pot kot na pot samoohranbe in boja, ki so ga vsilili komunisti. Komunistična propaganda je utihnila in niti namerljivi angleški zastopnik Jones, s katerim so partiji v zadnjem času skušali varati ljudstvo, ne nastopa več. Zda so v trenutnem plijanu veselju nastopili docela jasno in odločno, ter povedali, zakaj jim gre: za komunizem v Novem mestu, St. Jerneju, v Cerknici so nastopili govorniki, ki so povedali dovolj razločno:

»Naj se nihče ne moti. Ko bomo likvidirali Nemčijo in belogardistično zalego, bomo pomedli še z ameriško-angleško buržoazijo.

Zadnji dogodki so morali odpreti oči vsem Slovincem, komur jih niso — kaže, da je v Ljubljani še takih ljudi — jih bo treba odpreti pač drugače!

Več služb na policiji prostih

Državna policija v Ljubljani potrebuje večje število moštva ter zato poziva vse, ki se čutijo za ta poklic sposobne, naj se osebno javijo policijski upravi v Subičevi ulici ter prinese s seboj vse potrebne dokumente.

Legionarska

Naprej, legionarski voj, za dom v bran, satanski roj divje po zemlji svetli! Premog jo grob, a narod ni še v tla steptan, že čuti moč, ni volja ga umreti. Za dom in rod ne strši smrti se nikdar legionar.

Naprej! Sramota naj pomeče bojni hrum, iz njega vrni se svoboda zarja! Pridruži se, komur je kaj za čast, pogum! Ostani zad, kdor sa boji viharjal Za dom in rod ne strši smrti se nikdar legionar.

Legionarski prapor, vodi nas naprej, na boj nad bratormernega sovragaj! Naprej, na boj, da dom bo varen za vsejojt! Naprej! Le srčnega ovenča zmaga! Za dom in rod ne strši smrti se nikdar legionar.

Tončka Šusteršič:

Leto pozneje

Morje, ki ga je oral mogočni parnik, se je pričelo umirjati v pristanu. Godec Vide je vstopil v prvo okrepčevalnico in si naročil kosilo. Tu so mu bili vsi nepoznani. Med ostalimi gosti pa se je nekdo približal Vidu in ga zaprosil, naj zaigra. Ustregel je tej želji; ko pa je prenehal z igranjem harmonike, mu je denar kar deževal v žep.

Še pet ur vožnje z železnico in godec Vide bo pod domačim krovom. Skozi okno so se mu smehljali od blizu in daleč griči, holmi in ravnine. Sonce mu je radostno božalo od beže izmučeno, skoraj bolno telo in malo, da ni kloni moral teži. Od povsod ga je ljubeče božala in pozdravljala priroda.

Nekateri so pospravljali s polja krompir. Kosi so kosili otavo, a drugod so jo že nakladali na voz.

Zanjice, brhka dekleta v rdečih rutah, belih bluzah in v širokih, temnih krilih so žele prositi.

»Kako lep je domač svet, kako lepa rodna gruda, kako lepa moja mati domovina, si je mislil popotnik.

Segel je v žep svojega telovnika in pogledal na uro.

»Ah, še dve uri in doma bom v svoji bajtici, žena me bo ljubeče sprejela.«

Pripovedoval ji bo, kaj vse je videl po svetu, kaj vse je pretrpel v Franciji.

Z veseljem je zrl v bodočnost pred letom dni, ko je odhajal. Misli si je, da si bo lahko prištedil mnogo, mnogo.

Že v prvih dneh se je spoznal z domačinom, ki je bil tu približno tri leta. Toda prav ta je bil vzrok njegove nesreče.

Vide je marljivo delal v tovarni za suhno, a že po štirih mesecih je tužina, zlobna mačeha, pokazala ostre zobe in se mu zlobno zakrohotala v obraz.

Nevoščljivce ga je tovarnarju lažno ovadil, da jemlje in prodaja tovarniško blago. Ker so zadnji čas izginile iz skladišča res cele bale suhne, so na Vidovem stanovanju naredili preiskavo.

A kljub temu, da niso našli nič sumljivega, je bil obsojen na osem mesecev zapora. Temna ječa je bila odsej njegov dom. Trda slama in tanka odeja na vlažni zemlji je bila njegova postelja.

Jedel je malo in slabo. Pol tedna riž, pol tedna makarone, toda še to le enkrat na dan in hlebec črnega kruha.

Žele si je gasiti s hladno vodo.

Vsed tolniškega trpljenja, ki ga je moral po nedolžnem prestajati v ječi, je čisto zaškrtal z zobmi, a premagoval je greh jeze, da ni nikdar preklinjal, kakor drugi v zaporu, s katerimi je bil prisiljen živeti.

Drug drugemu so pripovedovali svoje življenjske dogodke, a vsi so s posebnim hrepenenjem čakali uro sladke svobode.

Svojo bol je Vide često tešil z mehkim, nežnim in otočnimi glasovi harmonike, ki jo je prinesel s seboj.

Rad bi pisal, toda razen žene ni imel nikogar na svetu. Očeta ni poznal, mati mu je že zgodaj umrla kot ničvednica.

Že ob rojstvu ga je Bog zaznamoval, da bo siromak v dolini solz.

Doma, v revni bajtici, je pustil lepo, mlado ženo — brez otrok.

Šele potem ko bi se vrnil s polnimi žepi denarja, bi si ustvaril res pravi dom — družino. Ženi ni pisal, da je zaprt, kajti preveč jo je ljubil, da bi ji delal težke ure. Misel nanjo in na to nesrečo, ki ga je dohitela v tužini, mu je trgala srce in belila glavo.

Pisal ji je zadnji mesec, nato pa je s hrepenenjem pričakoval zadnji dan, ko se od vrata temne in zatohle kaznilnice.

Godec Vide je prestal kazen.

Zaplula je ladja po sinjem morju. Čh, čh — orala je morje v globino in v širino.

»Svoboda, domov, domov! bi zaklicel od sreče in veselja, toda zatajeval se je in skoraj sam sebi ni verjel, da je to sladka resnica, da se vrača rodному krovu v objem.

Globoko se je zamislil v preteklost, v trpeče ure, ki jih ne bo nikdar pozabil. Odpustil je podležu, svojemu sovražniku, zaradi trpečega Kristusa, saj je vse srečno preстал in zdaj se vrača.

Zadremal je in s smehljajem na ustnih spal dolgo, dolgo.

Sonce je božalo njegove kostanjeve lase, ko se je naspal prebudil.

Spoznal je, da bo moral izstopiti že na naslednji postaji.

»Ljubljana! je zaklicel sprejodnik.

Vlak je obstal.

Vide je hitel po bližnji cesti, da bi prišel čimprej domov.

Od daleč so ga pozdravljale planine. S temnimi očmi je pobožal planinske vrhove. In kot da ga blagoslovila domače mesto, mu je bilo pri srcu.

Po vrhovih so delila zrela jabolka. Ob zidovih je temnela izabela.

Stopal je med polji in od povsod ga je omamljal prijeten ajdin vonj.

Objela ga je vsa dobrota meseca septembra. Roj mušic je krožil nad njegovo glavo in ga spremljal do doma.

In zdaj — leto pozneje, ko je prestopil dvorčike in praz domače hiše, je pričakoval, da mu prihiiti žena nasproti.

Odkar ji je pisal, ga je pričakovala vsak trenutek.

Tudi danes ga je čakala — uzrla ga je skozi okno.

Hitro je dvignila otroka iz zibelke in ga položila na gola tla, sama pa je zbežala kot plaha žival preko dvorčika k svojem.

Vide je vstopil v sobo. Ko je uzrl otroka, ga je dvignil v naročje.

Dva meseca je star, so mu povedali sosede.

Kdo je njegov oče, ne ve nihče.

Skoraj odravenelo mu je telo ob spoznanju, njegova strašna slutnja ga ni varala.

Spet je vzela Vide harmoniko in šel z njo v širni svet, a zdaj je bil za ves opoj sveta nem in slep — trd in vase zaprt, kajti dolina solz mu ni hotela nikdar prišpepniti na uho skrivnostnih besed o sreči in ljubezni, četudi je nosil to neizrazno hrepenenje vedno v svojem srcu.

Državno gledališče razpisuje abonma

Abonma je veljaven za 36 predstav - 20 dramskih in 16 opernih — Bogat repertoarni načrt

Predstave Drame in Opere so razdeljene na abonmaje: »Prvi abonma«, abonma red »Sreda«, abonma red »Četrtek« in abonma »A« in »B«. Poleg teh abonmajev, ki veljajo za operne in dramske predstave, je razpisana še abonma red »Torek«, ki velja samo za dramske predstave. »Prvi abonma« dobi delno premiere v Operti in Drami, ostala dela pa bodo dobili abonenti »Prvega abonmaja« v razporedu abonentskih predstav kot prvi.

Abonma je veljaven za 36 predstav, 20 dramskih in 16 opernih oziroma opernih. Prijave za abonma sprejemajo v veži dramskega gledališča od ponedeljka, 4. do točka, 12. oktobra, dnevno od 10—12 in od 15 do 17.

Abonentom lanske sezone bodo rezervirani njihovi lanski sedeži do četrta, 7. oktobra, do 17. Od petka, 8. oktobra, dalje pa bodo razpoložljiva mesta na razpolago novim interesentom.

Repertoar Drame, Drama bo v novi sezoni nudila svojim abonentom dela iz naslednjega repertoarnega načrta:

A. Klasiki: Shakespeare: Romeo in Julija, Komedija zmešnjav, Ukročena trmoglavka, Hamlet; Moliere: Sola za žene; Goldoni: Kavarnerica; Moreto: Doma Diana; Goethe: Ifigenija na Tavridi; Schiller: Kovarstvo in ljubezen, Marija Stuart; Lessing: Emilia Galotti; Grillparzer: Ljubezni in morda valovi; Ibsen: Junaki s Helgeland; Ostrovski: Nevihta; Linhart: Matiček se ženil.

B. Moderni avtorji: Rossegger: Vesela božja pot; Hoffmannsthal: Slehernik; Schönherr: Zena vrag; Büchner: Vojske; Cankar: Kralj na Betajnovi; Zupančič: Veronika Deseniška; Tavcar: Cvetje v jeseni; Milčinski: Volkašin, Kjer ljubezen, tam Bog; Lipah: Glavni dobitnik; Leskovec: Vera in nevera; Cankar: Potopljeni svet; Chiarelli:

Ljubljana

Koledar

Sobota, 2. vinetoka: Angeli varuhi; Leodegar, škof in mučenik; Teofil, spoznavalec. **Nedelja, 3. vinetoka:** rožnata nedelja; Terezija Deteta Jezusa, devica.

Obvestila

— Zbirke Narodnega muzeja ostanejo običajno za ogled odprte le še do prihodnje nedelje, 3. oktobra. O zopetni otvoritvi se bo izdalo posebno obvestilo.

Izšel je

Scottov roman v slikah

»IVANHOE«

Naročniki, ki so plačali knjigo pri vratarju Ljudske tiskarne, jo dobe prav tam. Zaukrat je na razpolago broširana izdaja. Vezane knjige pa bodo dobili naročniki od prihodnjega ponedeljka naprej.

— Važno za trafikante. Vljudo sporočamo svojim članom, da se je med pomočjo našega združenja vrnila neljuba pomoč, ki je v tem, da je treba račune podpisati pri financni na Poljanah. Tobak se izdaja brez predhodnega vidiranja finance, zato računov ni treba nositi v podpis. — Iz pisarne združenja trafikantov.

Inventarji za tekstilno in oblačilno predmetno roboto. Trgovci, industrijski in obrtniki dobe potrebne listovine za prijavo inventarja od 5. t. m. dalje v pisarni Združenja trgovcev, Trgovski dom, Gregorčičeva 27.

— Na uršulinski gimnaziji je vpisovanje od 1. do 5. oktobra. Bivše učenke se vpišujejo pri svojih razrednicah, vse nove pa v ravnateljstvo pisarni vsak dan od 8—12. S seboj naj prinese zadnje šolsko spričevalo, kratni list in event. tudi potrdilo o invalidnosti ali številu otrok v družini.

Državno gledališče

Drama:

Sobota, 2. oktobra, ob 16.30: »V Ljubljano je daljmo!« Izven. Cene od 18 lir navzdol. **Nedelja, 3. oktobra, ob 15:** »Veliki mož.« Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Opera: **Sobota, 2. oktobra, ob 16:** »Thalce.« Izven. Cene od 32 lir navzdol. **Nedelja, 3. oktobra, ob 16:** »Traviata.« Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Bric: Naša vas

Kako je vendar čisto drugače v naši vasi, sedaj v jeseni! Prav drugače ozračje, drugi ljudje in druge hiše, da, zdi se mi, da je še sonce drugače kakor tu. Ah! Morda se mi pa samo tako zdi, zato ker sedim v topli sobi in prebiram Kellerja. Gledam skozi okno mimo nebotičnika na dobo in tako čudni se mi zdijo ljudje v zavilanih plaščih v pršči jesenski megli. Ne, ne! Tam pri nas je zares drugače. Se blato v jeseni na šulnovem hribu je lepo in prijetno sopiha pod nogami...

Počasi obracam liste rumenega zvezka. Pisal sem o jeseni tam v naši vasi. Moj Bog, kako je bilo vse lepo in toplo. Kakor da sem nosil naočnike tista leta. Morda pa res ni bilo tako in je to lepa jesen, ta, ki jo vidim tukaj skozi okno. Zavijajoči tramvaji, svetilniki se tlači, ki ne pusti zemlji, da bi zadihala... Morda je res prav vse le v tem, da je tu lepo zakurjeno in da prebiram Kellerja...

In vendar je pri nas drugače. Tudi v jeseni je sonce močno. In jutro se tiha, da se človek boji stopiti prvi iz hiše. Vse je še prazno in tam spodaj pri križu so se odprla prva vrata. Stari pisarček pridra iz hiše. Sključen je, počasi se pomika navzven. Potem se nazadnje ozre in jo zavije v gostino kraj ceste. Veter je potegnil preko grap, kakor da hoče vse prebuditi.

Maska in obraz; Cassella: Smrt na dopustu; Alessi: Katarina Medicejska; Bracco: Mali svetnik.

Repertoar Opere bo v novi sezoni črpan iz teh-le del:

Barok-klasika: Mozart: Don Juan; Gluck: Orfej in Evridika; Donizetti: Don Pasquale; Rossini: Seviljski brivci. — Prva romantika: Lortzing: Car in tesar; Nikolai: Veselo žene windsorske; Verdi: Macbeth, Rigoletto, Trubadur, Traviata. — Visoka romantika: Humperdinck: Janko in Metka; D'Albert: Mrtve oči; Verdi: Don Carlos, Falstaff; Giordano: Fedora; Perosi: Kristusovo vstajenje (oratorij); Massenet: Manon, Thais, Werther; Gounod: Faust; Thomas: Mignon; Musorgski: Boris Godunov; Rimski-Korsakov: Sneguročka; Čajkovski: Evgenij Onegin; Janáček: Jenfa; Smetana: Prodana nevesta; Foerster: Gorenjski slayček. — Verizem: Mascagni: Prijatelj Fric; Puccini: Madame Butterfly, Boheme; Bizet: Carmen. — Moderna: De Falla: Trilogijnik (balet); Stravinski: Apolon Musagete (balet); Svetel: Višnjegor; — Opere: Strauss: Netopir; Zeller: Ptičar; Lehár: Zemlja smehljaja; Gregor: Melodija srca.

Cene za abonma reda »A« in »B«: Lore: v partiju: privatniki 310 lir, drž. in samoupravni uradniki 255 lir; v I. redu št. 1—5 310 lir, urad. 255 lir. I. reda št. 6—9 340 lir, urad. 280 lir. — Partijski sedeži: I. vrsta splošni abonma 84 lir, urad. 69, II.—III. vrsta 75 lir, urad. 61 lir. IV.—IX. vrsta 66 lir, urad. 54 lir. X.XI. vrsta 56 lir, urad. 47 lir.

Abonent splošnega abonmaja uživa v razmerju z dnevnimi cenami znaten popust, abonent-državni ali samoupravni uradnik oziroma službenec pa doseže celo 30 odstotkov popusta.

Vabilo k številnemu vpisu.

Uprava državne gledališča v Ljubljani.

Brezplačna, zelo koristna knjižica

Dobe jo lahko vsi delavci, nameščenci, delodajalci in drugi interesenti

Ta dni je izdal Maksimilijan Zagar knjižico z naslovom »Družinske doklade za delavstvo Ljubljanske pokrajine. Knjižica obravnava obvezne družinske doklade k delavskim in nameščenskim plačam, kakor so uzakonjene za Ljubljansko pokrajino oziroma za njeno domače delavstvo od 1. decembra 1941 dalje. Prikazuje in razlaga zakonske predpise po sedanjih uradni praksi.

Družinske doklade so v Ljubljanski pokrajini nova ustanova na polju socialnega prava in je zato s to knjižico ustrezno ne le delavcem in nameščencem, ki so doklad deležni, temveč tudi delodajalcem, uradom in vsem, ki imajo s stvarjo opraviti ali se zanjo kakor koli zanimajo.

Maksimilijan Zagar je zbral vse te uredbe, ki so izšle sicer že v »Službenem listu« in bile tekom časa objavljene tudi v dnevniki, ter s potrebnimi dodatnimi pojasnili izdal knjižico, ki bo vsem služila v poduk in slučajne informacije, ko jim bo kaka stvar nejasna. Pisec knjige je isto posvetil spominu svojega, prežgdnega umrlega očeta Franca.

Vsebinska knjige: splošno o družinskih dokladah, kdo izmed delavstva je in kdo ni član Blagajne za družinske doklade, kateri zavodi izplačujejo delavcem družinske doklade in pobirajo od delodajalcev v ta namen primerne prispevke, kdo je upravičen do družinskih doklad, za koga in pod kakšnimi pogoji, koliko časa se izplačujejo družinske doklade, na kak način in kdaj, koliko znašajo družinske doklade za Ljubljansko pokrajino, kdaj zastara pravica do družinskih doklad, kako je treba uveljaviti pravico do družinskih doklad, o važnosti pravočasnega in pravičnega zavarovanja, o kaznih in o kategoriji nameščencev. Knjižica ima tako za vse delavstvo in nameščentvo ter tudi za delodajalce poučne in informacijske referate, ki bodo vsem služili. Nihče naj ne spregleda tudi opomb. Knjižico je založila Blagajna za družinske doklade, pokrajinska sekcija odbora za družinske doklade, ki je s tem napravila vsem zavarovancem veliko uslugo.

Javnosti opozarjamo, da dobe to knjižico brezplačno vsi delavci, nameščenci, delodajalci in drugi interesenti pri Zavodu za socialno zavarovanje, pri Bolniški blagajni.

Izšla je prva knjiga 3. letnika »Slovenčeve knjižnice«

„Mlada Breda“

ki jo je spisal naš veliki pisatelj dr. Ivan Pregelj.

Naročite se čimprej na 3. letnik »Slovenčeve knjižnice«

47 lir, XII.—XIII. vrsta 47 lir, urad. 39 lir. — Balkonski sedeži: I. vrsta splošni 56 lir, urad. 47 lir, II. vrsta 47 lir, urad. 39 lir, III. vrsta 37 lir, urad. 31 lir. — Galerijski sedeži: I. vrsta splošni 34 lir, urad. 28 lir, II.—III. vrsta 27 lir, urad. 23 lir. IV.—V. vrsta 23 lir, urad. 19 lir.

Cene za abonma red »Prvi«, red »Sreda« in red »Četrtek«: Lore: v partiju: splošni 10 obrobok po 330 lir, urad. 290 lir; v I. redu št. 1—6 330 lir, urad. 290 lir. v I. redu št. 6—9 360 lir, urad. 320 lir. — Partijski sedeži: I. vrsta 89 lir, urad. 79 lir, II.—III. vrsta 79 lir, urad. 70 lir, IV.—IX. vrsta 70 lir, urad. 62 lir, X.—XI. vrsta 60 lir, urad. 53 lir, XII.—XIII. vrsta 50 lir, urad. 44 lir. — Balkonski sedeži: I. vrsta 60 lir, urad. 53 lir, II. vrsta 50 lir, urad. 44 lir, III. vrsta 39 lir, urad. 35 lir. — Galerijski sedeži: I. vrsta 36 lir, urad. 32 lir, II.—III. vrsta 29 lir, urad. 26 lir, IV.—V. vrsta 24 lir, urad. 22 lir.

Cene za dramski abonma za red »Torek«: Lore: v partiju: splošni 144, urad. 120 lir obrobok, v I. redu 144 lir, urad. 120 lir, št. 6 do 7 160 lir, urad. 140 lir. — Partijski sedeži: I. vrsta 38 lir, urad. 32 lir, II.—III. vrsta 35 lir, urad. 28 lir, IV.—IX. vrsta 30 lir, urad. 24 lir, X.—XI. vrsta 25 lir, urad. 20 lir, XII.—XIII. vrsta 21 lir, urad. 17 lir. — Balkonski sedeži: I. vrsta 25 lir, urad. 20 lir, II. vrsta 21 lir, urad. 17 lir. — Galerijski sedeži: I. vrsta 15 lir, urad. 13 lir, II. vrsta 12 lir, urad. 10 lir, III. vrsta 10 lir, urad. 9 lir.

Abonent splošnega abonmaja uživa v razmerju z dnevnimi cenami znaten popust, abonent-državni ali samoupravni uradnik oziroma službenec pa doseže celo 30 odstotkov popusta.

Vabilo k številnemu vpisu.

Uprava državne gledališča v Ljubljani.

S Koroškega

Padli so za velično svoje domovine. V Celovcu so v četrtek popoldne pokopali Alberta Eberharda, ki je umrl 23. septembra. Podlegel je ranam, dobljenim v bojih, v nekem vojaškem okrevališču. Na vzhodni fronti je padel za velično Nemčije nadalje Franc Tautscher iz Sv. Martina. Umrl je 8. septembra v starosti 40 let. V tej vzvišeni službi je daroval svoje življenje tudi 25 letni Florijan Wenzl iz Sv. Vida. V Bosni je padel v boju s komunističnimi tolpmi narednik Heiberger iz Sv. Vida ob Glini, na vzhodnem bojišču pa SS Obersturmführer in imetnik visokih odlikovanj, 26 letni Herbert knez Fraess von Ehrfeld. V boju na jugu je padel podčastnik Hans Klinger v starosti 33 let. V nekem vojaškem lazaretu na vzhodnem bojišču je umrl 34 letni Herman Pec iz Sv. Vida ob Glini. Tu je umrl tudi po težkih ranah 35 letni čevljarški mojster Viktor Messner.

17. septembra so videli na Koroškem odlomek svetlega in zelo vidnega meteora, ki je padel na zemljo. Sedaj razglasa Astro-nomski urad na Dunaju, Salezjanska ulica (prof. Thomas), naj najditelji o vsem čimprej in točno poročajo temu uradu.

Dunajski zgodovinar in nekdanji predsednik Akademije znanosti nadsvetnik prof. dr. Oswald Redlich, ki je tudi član številnih inozemskih znanstvenih akademij, je te dni obhajal 85 letni jubilej.

Iz celovškega pisma, objavljenega v koroškem dnevniku, je razvidno, da je v Celovcu nastopilo hladnejše vreme! Že dalj časa, tako pišejo, ne hodi nihče na kopanje v jezeru. Postalo je v jutranjih urah tako hladno, da morajo mamec mlade celovške športance že kar opozarjati na nevarnost prehlada. Mladina pa je izurjena in utrjena, zato se tega ne boji.

Prva prireditev

Slovenske domobranske legije

SPORED:

P. France Ačko: Viteške koračnice; P. Ačko: Ko psi zalajajo; Narodna: Če študent na rajšo gre; Narodna: Čuk se je oženil; Potpuri slovenskih narodnih; Sicherl: Molitev za mir; M. Tomc: Zmagala si... Govor domobranca; M' je pa krajec posvaja; Oj Dobrodo.

Deklamacija; Vračko: Na nebu zvezde se vajo; Jenko: Lipa zelenela je; Sattner: Na planino; Kocjančič: Vinski brat; Pregelj: Ko b' ta Dračva; Pl. Zajc: U boj, u boj! Leonardov godalni kvartet; Pl. Zajc: Večer na Savi; Kaal: Slovan. Dramatski prizori. Pl. Zajc: U boj, u boj! Pesem slovenske Domobranske legije (poje vse občinstvo ob spremljevanju orkestra).

V ponedeljek, 4. oktobra, spet reden čas

Ljubljana, 2. oktobra.

V ponedeljek, 4. oktobra, ob 2 ponoči se spet vračamo iz letnega časa v normalni čas. Na uri se bodo kazali pomaknili za uro nazaj oziroma ustavili za 60 minut. Kakor koli bo pač kdo to laže in pravilneje uredil. Tako se bomo ravno spet po srednjeevropskem času. O pomenu tega ukrepa, ki so ga izdali skoraj v vseh državah zaradi gospodarskih strani, zlasti zaradi varčevanja električne sile v industrijskih obratih, ki so prav ti dve leti v največjem pogonu, ne bomo pisali. Gotovo je, da so oblasti ta ukrep izdale zaradi koristnih dejstev.

Lani je bil dan spremembe časa za mnoge poseben dogodek. Mnogi, ki so pozabili na spremembo časa, so doživeli prav zanimiva presenečenja, ki so si jih v domišljiji seveda sami ustvarili. Letos pa bomo vsi kazalec premaknili brez posebnih slovesnosti že kar v nedeljo zvečer in mirno spali uro dije.

Preskrba tobaka zagotovljena

Večina kadilcev je bila zadnji čas v skrbeh, kako bo s tobakom. Prizadehi so bili zlasti tisti, ki si niso mogli nabaviti večjih zalog. V skrbeh pa so bili tudi trafikanti, ki imajo manjši odjem. Zato se je Združenja trafikantov obrnilo na pristojno mesto, kjer je dobilo zadovoljiva pojasnila. Čeprav je v začetku kázalo, da bo treba omejiti dobavo tobaka trafikantom na polovico, se je stvar obrnila tako, da bo tobakna tovarna izdajala le 20 odstotkov manj tobaka kakor prej. 5 posebnim podarkom je Združenje trafikantov posvarilo nekatere člane, ki so skušali prodajati tobak dražje, in pa tiste, ki so upoštevali samo želje svojih najbližjih odjemalcev. Opozorilo jih je na izredno hude kazni, v skrajnem primeru tudi na izgubo pravice do trafike. Utemeljeno je zato upanje, da bodo po nekaj dneh negotovosti tako trafikanti kakor tudi kadilci brez težav redno dobivali tobakne izdelke.

Dve, tri iz lokalne kranike

Ljubljana, 2. oktobra.

Bilo je večernj kup nesreč in to večina nesreče pri padcu. Skoraj ob istem času popoldne sta bili dve nesreči. Ob 15.41 je padel pri stavbeniku Erjavcu zaposleni delavec France Čiuh na železi ter si zlomil desno nogo. Ob 15.50 pa je v Vegovi ulici št. 2 stanujoča zasebnica Zorka Doberletova padla po stopalnih in si zlomila desno nogo.

V šoli na Viču je po stopnišnih padel in si zlomil nogi Ciril Ambroz. Prevoz poposredstva v bolnišnico z reševalnim avtom je preskrbel štab slovenskih domobrancev.

Na Verovškovi cesti stanujoča Capuder Genovefa, žena inkasanta Jadranske zavarovalnice, si je pri padcu zlomila hrbtenico.

Na Masarykovi cesti stanujoča profesorja žena 45 letna Ivanka Ivančičeva si je pri padcu močno poškodovala koleno. Vsi posekanečeni so bili z reševalnim avtom prepeljeni v bolnišnico.

Okoliški kmetje so ta teden začeli z žetvijo poznosejenske ajde, ki je letos srednje dobro obrodila. Letos se čebulice mnogo trpele, ker ni bilo prave ajdove paše.

prezameš. Moj Bog! Sedaj bo zopet teden dni držala šibica... Kako lepo prasketa v pečki... Človek se zlekne na naslanjaj. Vedno več ljudi hodi mimo pošte... Kakor da bi vsakemu sila mudilo... Zaprmo oči!

Stari Petrač je zavil na desno mimo suhih golih dreves. Ah, da! Pri Florinovi je zbolela krava in Petrač je mojster nad mojstri. Kadar je malo okajen, pripoveduje, da je hodil v zdravilsko šolo, pa da mu ni ugajalo... Preveč kozlov je bilo okrog njega in premalo druge živine... Pred trgovino se ustavi. Hotel sem že mimo, pa me je poklical skozi okno trgovčev najmlajši. Dve leti je bil v mestu, pa pravi, da je videl, da ga doma lahko prej kam koristno vtaknejo kakor pa v šolah... Sedaj sva pri kovaču. Tu se fantje zbirajo, da kakšno »dvignejo«... Sam stopim dalje. Od daleč je lepše slišati petje. Počasi se že temni. Prav hladno mi je že v srcaji, ko sedim pod senikom in gledam v temna brda, ki se izgubljajo proti reki... Svet pod menoj strmo pada in zdi se mi, da sem planinec kje nad Srednjim vrhom. Tako sanjavo se oglašajo pesem izza ovinka. Od daleč je vse lepše poslušati. Slišati je, kako se počasi razhajajo. Nekateri gredo kmalu domov, drugi se odpravljajo še pod okna. Nekateri, ki so bolj od daleč, imajo navado prenočiti kar na kakem kozloču ali nad hlevom. Nekaj se jih odpravlja po Denanku — vsakani potti, pravilo, da so ji Francozi dali ime — in prav lepo je slišati izgubljaajoče se glasove. V hipu pa pesem preneha in slišati je, kako tečejo fantje preko brad in skalne poti.

Danes sem šele zvedel, kaj se je zgodilo. Fantje iz sosedne vasi so mislili prespati kar na hlevu. Gjuščica, gospodar, je bil ravno rori, kar se mu je zdelo čudno, kdo neki mu tlači seno. Z debelo palico je čakal za deskami. Ko so fantje prišli pod okno, kamor je bila prislonjena lestev, so prav tiho zapeli:

Uredbe

Popis tekstilnih in oblačilnih predmetov in začasna preprodaja istih

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani je izdal naslednje uredbe:

Člen 1. Vsa podjetja, industrijska, obrtniška, trgovinska na debelo in na drobno, trgovinska zastopstva z zalogo blaga, uvozniki in izvozniki, ki izvršujejo prodajo tekstilnega in manufakturnega blaga, čevljev in drugih oblačilnih predmetov, morajo sestaviti inventar blaga, ki je njihova lastnina ali lastnina tretjih oseb, a je na zalogi v njihovih skladiščih, prodajalnih ali drugih prostorih, in sicer z odločilnim dnem opolnoči dne 3.4. oktobra 1943.

Inventurne operacije se morajo izvršiti v roku od 4. oktobra do 9. oktobra. V tej dobi naj imajo sicer podjetja odprte svoje lokale ob navadnih urah, morajo pa ustaviti vsako prodajo ali drugačen odstop blaga, navedenega v tej naredbi.

Člen 2. V Inventarju je treba navesti za vse kategorije, navedene v inventarju, ki je bil predložen v mesecu novembru 1942 v smislu naredbe št. 198. z dne 31. oktobra 1942, št. list št. 87, število metrov ali komadov in število točk.

Člen 3. Inventar je sestaviti v dveh izvodih in ga predložiti Pokrajinskemu gospodarskemu svetu, ki vrne en izvod kot potrdilo.

Člen 4. Kdor ne predloži inventarja v predpisanem roku, ali predloži nepopolen inventar, se sodno kaznuje s stroгим zapozrom do 5 let in v denarju do 50.000 lir.

V vsakem primeru pa se mu bo odvzelo obrtno dovolilo.

Cene krompirju letine 1943

Šef pokrajinske uprave je določil naslednje cene za krompir:

Člen 1. Za krompir letine 1943, in sicer za zdravilo in tržno blago, se določajo cene takole:

1. Od pridelovalca Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu za blago franko vagon nakladalna postaja, razsuto:

a) rdeči krompir, vrsta Woltman, 100 kg. . . 145.— lir b) vseh drugih vrst 100 kg. . . 170.— lir V teh cenah je obsežen tudi znesek 5 lir za stroške obšine pri zbiranju in prevozu do postaje. —

2. Od Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda na debelo trgovcem za nadrobno prodajo, za blago franko vagon železniška postaja Ljubljana

a) rdeči krompir, vrsta Woltman, 100 kg. . . 160.— lir b) vseh drugih vrst 100 kg. . . 185.— lir 3. Od trgovca na drobno potrošniku, za blago franko prodajalno a) rdeči krompir, vrsta Woltman, 1 kg. . . 1.85 lir b) vseh drugih vrst 1 kg. . . 2.10 lir Člen 2. Začeti s 1. novembrom 1943 do 31. marca 1944 je dovoljen mesečni pribitek lir 10.— za vsakih 100 kg kot odškodnina za gnitje in skladišni usuek.

»Italijanski Rdeči križ« avtonomni odsek Ljubljana, preimenovan v »Slovenski Rdeči križ«

Odločba Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 6. februarja 1942, št. 12, objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino z dne 11. februarja 1942, št. 47/2, a katero je bil razpuščen upravni odbor Rdečega križa v Ljubljani in društvena uprava poverjena izrednemu komisarju, se razveljavlja. Upravni in nadzorni odbor stopita a tem apet v svoje funkcije. Sedanji društveni izredni komisar g. dr. Cattaneo Unkas se razrešuje dolžnosti in izroči takoj društvenemu odboru upravo ter vse društveno imovino.

Društvo ki je doslej poslovalo pod imenom »Italijanski Rdeči križ«, avtonomni odsek v Ljubljani, se imenuje odsej »Slovenski Rdeči križ« v Ljubljani. Ta odločba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu pokrajinske uprave.

Razdeljevanje krmil za prašiče. Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mesne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu razdelil močna krmila za prašiče. Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Provodu, oddelek za krmila, Gosposka 12, dvorčice, levo, in sicer: 4. t. m. rejci z začenicami A do J; 5. t. m. rejci z začenicami K do P; 6. t. m. rejci z začenicami R do Z.

Izdajstvo, bojazljivost in nesocialnost Badoglijevega častniškega zbora

Vzroki in učinki italijanskih neuspehov

Nemški častnik vitez von Esbeck je napisal pod gornjim naslovom nadzvo-
nim članek, ki ga v celoti priobčujemo:

Ko je maja 1941 nemški afriški zbor za-
del s svojim držnim zamahom v Cirenaiki,
da bi v Mekiliju nasprotnika obkolil in mu
pri zalivu Bomba preprečil obrežno cesto
proti Darni, se je italijanska divizija »San-
ta Maria« hrabro in zgledejo borila na naši
strani. Pred Tobrukom so se nam pridružile
nadaljnje italijanske divizije, da bi tukaj
prevzelo nekaj odsekov, ki jih je bilo treba
držati iz obrambnih razlogov. Tiste dni pa
se je dogodilo, da so bili v okviru večjih
nemških napadalnih zasnovk tudi deli di-
vizije »Trento«, ki so bili poslani z name-
nom, da skupaj s napadalnim klinom takrat-
ne 5. lahke divizije zožijo obroč okrog trd-
njave.

»Hrabri« poveljnik

Italijanski pehotni bataljoni so pozno po-
polodne dosegli izhodiščno točko, približno 17
kilometrov od Tobruka. Za 18 uro je bil
odrejen napad. Bila je ura že 19. Končno je
legla noč in zgodilo se ni nič. Precej v za-
dregi je nek visok častnik izjavil, da po-
veljnika polka ni in da so zato sklepali, da
je napad odložen na naslednj dan. To
svoje glavo ravnanje, ki je nasprotovalo ce-
lotnemu napadalnemu načrtu, je imelo svo-
je razloge, kajti naslednje jutro je sicer pri-
šlo do napada, toda na bojišču je bilo le
nekaj vodov bersaljerov, ki so tam tavali
brez častnikov in niso vedeli, kakšen cilj
ima napad. »Hrabrega« poveljnika smo po-
zneje srečali pri topniških postojankah, ko
je pil rdeče vino in začel nas je spraševati,
kje so prav za prav njegovi vojaki.

Prvič je tedaj nemški vojak doživel,
kako je italijansko vojaško vodstvo odpove-
dalo.

Najodločilnejši vzrok za to je nesocialno
vedenje častniškega zbora. V italijanski
vojski je bilo

troje vrst hrane

Častnik je živel tako kot premožen Ita-
lijan v domovini. Jedel je predjedi, svojo
pečenko z zelenjavo, srkal svojo črno kavo in
svojo dobro izbrano namizno vino. Pod-
častniki so bili že malce na slabšem. Pešak
pa je dobil le nekaj ostankov in zato se je
prav rad dal povabiti k nemškim vojakom,
pri katerih so častniki in vojaki uživali pri-
bližno takšno hrano, kakor italijanski pod-
častniki. Te razlike v hrani so se prenašale
tudi na vsa druga terišča. Italijanski čast-
nik ni poznal tistega samo po sebi razum-
ljivega tovarištva, ki pri nas združuje čast-
niške in vojake. Ni poznal enostavne častni-
ške dolžnosti, da je treba z moštvo deliti
zadnjo skorjo kruha in zadnjo cigareto, da
celo z njimi skupaj živeti, saj se je z njimi
izpostavljati nevarnosti, se boril in je moral
tudi z njimi vred umirati.

Rommel — čudo za Italijane

Spričo spoznanj, ki so jih Italijani hitro
doupeli in so se hitro razširila, se je zgo-
dilo, da je navadno vojak prav z očitnim
vojaškim tovarištvom pomagal svojem nem-
škemu drugu, kjer koli je mogel, in da raz-
govora ni nikoli začel, ne da bi ponudil
svojo črno cigareto. Za pravo čudo je velja-
lo pri preprosti Italijanih iz Apulije, Ka-
labrije in Lombardije, ko se je maršal Rom-
mel podnevi in ponoči pojavljal v prednjih
postojankah, da je vse pregledal, pohvalil,
pogrnjal in popravljal. Nikdar doslej je
noben italijanski general ni tako daleč »spo-
zabil«, pa tudi italijanski poveljniki v Li-
biji so se pokazali na postojankah v Tobruku
ali na prelazu Halfaya šele tedaj, ko je
Rommel z njimi — ne oziraje se na topov-
ski ogenj — osebno pregledal naše postoj-
janke.

Seveda ne smemo teh pojavov posploše-
vati, zakaj v Libiji in pozneje v Tuniziji
smo poznali oddelke vojske in skupine fa-
šistične milice, ki so se borile hrabro in
odločno, da bi se postavili zraven svojih
vojnih tovarišev.

Vedno ista pesem...

Sedaj pa je prišel čas, da spregovorimo
o drugih svojih tovariših, namreč o Ba-
doglijevih ljudeh, o njihovi nesposobnosti in
izdajstvu. V teku nastopov v Egiptu pa prav
do vrat Aleksandrije se je neprenehoma po-
navljala ista pesem. Skoraj sleherni neuspeh
gre na račun italijanskega vodstva, ki je od-
povedalo. Če so kje izsilili prodor, ga nikoli
niso mogli izkoristiti, ker v ta namen niso
dobili pristanka italijanskega vojnega vod-
stva. Ko se je začel angleški protinsek, so
se usmerili — kakor vselej v teh bojih —
proti italijanskim postojankam. Vedno zno-
va so se dobile divizije, ki niso vzdržale in
so s tem prisilile naše vodstvo, da je nem-
ške oddelke metalo v nastale odprtine in s
tem slabilo svoje lastne postojanke. Zgodo-
vina umika je v nemajhni meri zgodovina
te stalne nesposobnosti, katere učinka ni
mogla omiliti ali spremeniti nič hrabrost in
trdna bojna odločenost drugih italijanskih
in nemških oddelkov.

Sabotaža višjih italijanskih častnikov

V zvezi s tem je navesti pripetljaj, ki je
silno značilen za sabotažo višjih italijan-
skih častnikov, ki je bila očitna že tedaj.
Maršal Bastico je kot naslednik Gariboldija
prevzel glavno poveljstvo nad Libijo in je
skupaj z maršalom Rommelom obiskal po-
stojanke neke italijanske divizije, katere
poveljnik, star in pošten vojak, je zahteval
težko topništvo, kajti sicer ne bo mogoče
obdržati njegovih postojank, če jih nasprot-
nik napade.

Maršal Bastico: »O pravem času boste
dobili zadostno toovv.«
Divizijski general: »Pravi trenutek bo
težko točno zadeti, ekselencja. Takoj jih mor-
ram dobiti.«

Bastico: »Saj ne gori voda. Tih boste že
dobili! Sicer pa — od kod naj jih vzamem?«
Rommel: »V Italijo, tam jih je dovolj.
Prepričan sem, da bo želja uslišana, če jo
boste vi kot novi vrhovni poveljnik le izra-
zili. Tudi letal je zadosti, da bi vam jih
lahko prepeljali semkaj.«

Za konec še tole: Topništva ni bilo.

Ko smo se na tunizijskem bojišču lotili
naloge, da skupaj s 1. italijansko oklepno
armado in nemškim afriškim zborom zgra-
dimo mostišče in ko se je 15. marca začel
angleški napad na črto Mareth, je posta-
jalo čedalje očitnejše, da

italijansko vodstvo ni nič preveč navdušeno za boj do zadnjega naboja

Na večer 16. marca se je začel glavni
napad, ki je spodbudil. Nikjer se nasprotniku
ni posrečilo predreti nemških postojank, le
pri neki italijanski diviziji so imeli Angleži
uspeh. Kasneje sta bili zgubljeni višini 169
in 117. S takojšnjim protinsekom sta bili
zavzeti nazaj, dočim so Italijani oklevali in
niso storili nobenega poskusa, da bi se vrgli
v protinapad.

Cepprav je bila Mareth črta nezavzetna,
je jo bilo treba izprazniti, ker sta bili po
angleškem prodoru ogroženi krili, in v bo-
jih, ki so sledili, se je dogodilo, da so ita-
lijanske enote, ki so krile naše boke, na po-
velje svojega vodstva zapustile svoje po-
stojanke in se umaknile še globlje, ne da bi
nasprotnik sploh napadel in ne da bi Nem-
ce obvestili. Nemci so nenadoma spoznali,
da je nastala luknja na bojišču, ki so ga
tako trdovratno držali. Tedaj so bili nemški
oddelki, majhne bojne skupine, kakor sku-
pina poročnika Fullriedeja in majorja Me-
dikusa, tisti, ki so s preizom smrti prepre-
čili polom.

Razsulo severnega bojišča

Poslednja postojanka v Tuniziji je nudila
za sovražnika vse ovire, ki si jih narava in
vojak sploh moreta misliti. Na severu se je
italijanska enota zadrževala v nedostopnem
hribovju obrežnega pasu. Tukaj so ameri-
ške in francoske čete skoraj neovirano vi-
dale v postojanke, nakar jih je vodstvo opu-
stilo in tako se je začelo razsulo severnega
bojišča in začetek padca Bizerte. In še tik
pred temi zadnjimi dogodki smo bili priče
svojevrsnega pripetljaja v pristaniščih Tu-
nisa in La Goulette. Medtem ko so se tukaj
izkrevali deli divizije »Hermann Goering«,
so se na pristajališčih nagneli italijanski
oddelki, ki so se hoteli vrniti v Italijo.

Usodna strahopetnost in izdajstvo

Tako je v Severni Afriki strahopetnost
in izdajstvo žal prevečkrat igralo svojo
usodno vlogo. Pri tem pa ne smemo pozabiti,
da se je izdajstvo Badoglija in njegovih po-
magačev začelo že poprej. Kajti z zares po-
štenim presenečenjem je nemški vojak ved-
no znova gledal obupno opremo Italijanov,
katere so z docela nezadostnim orožjem po-
stavili v boj proti nasprotniku, katerega je
bilo v resnici mogoče potolči le z najbolj-
šim orožjem in najboljšimi vojniki, ki bi
imeli v rokah to orožje. V tej pomanjkljivi
opremi je treba iskati razloge in vzroke
prenekaterih neuspehov italijanskih oddel-
kov. Seveda je treba upoštevati tudi dej-
stvo, da je bil v tej vojski častnik tisti, ki
si je lahko z denarjem omogočil častniški
položaj, ne da bi bil potrebno izurjen.

Sramotnejšega izdajstva nemški vojak še ni doživel

Nemški vojak se je čisto zgražal in jezil,
ko je doživel, kako je italijansko vodstvo
odpovedalo, toda zmerom se je s ponosom in
tovariško družil s tistimi, ki so hrabro ob
njegovi strani pokazali pravega moža. Teh
je na pretek in mrtvi, ki skupaj s svojimi
nemškimi vojniki tovariši počivajo v vroči
libijski puščavi ali pa v zeleni Tuniziji,
niso od strani Badoglija in njegovih pomaga-
čev doživeli sramotnejšega in poniževalnej-
šega izdajstva, kakor ga je doživel nemški
vojak.

Novi spori med srbskimi nacionalisti in komunisti

Budimpešta, 30. sept. n. Dogodki v Ita-
liji po 25. juliju so vzbudili pri raznih
uporniških skupinah v Srbiji, tako pri ko-
munistih kakor pri nacionalistih pod Mi-
hajlovičem, veliko upe, kajti vsi so zadržno
računali a takojšnjim izkrcanjem angleško-
amerikanskih čet na Balkanu. Razprile
med Angleži in Sovjeti glede balkanskih
vprašanj pa so se prav zaradi tega priako-
vanega izkrcanja povečale in so vplivale na
povečanje napetosti med srbskimi komuni-
sti in nacionalisti, torej med »tovarišes-
kim« Titom in generalom Mihajlovičem. Očitno
sta začela ostro tekmo. Ker so pa bile Ti-
tove možnosti na videz večje kakor pa one
Mihajloviča, katerega so prijatelji in pri-
staši v velikem številu zapustili, je Miha-
jlovič dal po svojih zvestih pristaših pobiti
vodilne člane Titovih tolovajskih tolp. To
je bil odgovor na Titovo vabilo, naj bi vsaj
začasno pozabila na stare razprtije.

V ozadju teh dogodkov pa se skriva ne-
zadovoljstvo Sovjetov, pa tudi Amerikan-
cev z londonskimi načrti glede Balkana.
Človek dobiva vtis, da sta Moskva in Wa-
shington imela na Balkanu določene lastne
načrte, pri čemer bi morale ameriške
invazijske čete sodelovati a komunističnimi
tolpami. Za to sodelovanje pa bi bila po-
trebna vsaj tih privolitev srbskih nacio-
nalistov generala Mihajloviča, za kar se
je tolovajski vodja Tito tudi močno trudil.
Kot odgovor generala Mihajloviča je nato
— očitno na angleško pobudo — prišlo po-
bijanje vodilnih Titovih pristašev.

Osvoboditev Mussolinija, uspehi nem-
škega orožja v Italiji in ponovno velenjenje
Dalmacije v hrvaški okvir so dali razvoju
dogodkov na Balkanu docela drugačnjo smer.
Angleži in Amerikanci se odsej trudijo,
da bi zabrisali neprijeten vtis, ki so ga v
zaveznikem taboru naredili spori in raz-
prtije med Mihajlovičem in Titom. Kar na
lepem so svetu sporočili, da so pri Miha-
j-

loviču in v »glavnem stanu« Tita številni
angleški in ameriški častniki kot sve-
tovalci. Te da so zavezniška letala vrgla na
raznih krajih v zahodni Bosni. V resnici
mora Tito doživljati, da njegovi pristaši
beže od njega v tisočih, brez ozira na vse
angleške in ameriške častnike, pa le zato,
da bi se skupaj z nemškimi in hrvaškimi
vojskami borili za velenitev in preureditev
dalmatinskega ozemlja.

V zahodnih bosanskih predelih so po iz-
povedih ujetih komunističnih voditeljev 80
odstotkov Titovih čet sestavljali Dalmatin-
ci, ki niso bili komunisti, a so med ita-
lijansko zasedbo pobegnili v gozdove. Za
te ljudi je odpadel razlog, zakaj naj bi se
naprej sodelovali v vrstah gozdovskih bo-
rocev. Upi in nade Moskve, Londona in
Washingtona na razne možnosti na Hrvat-
skem — čeprav so njihovi cilji še tako raz-
lični — se od dne do dne zmanjšujejo.

Grofica z briljantom v zobu

V Parizu je umrla stara grofica, ki je
v svoji oporoki izrazila željo, naj ji po
smrti snemajo zlato krono z njenega po-
pravljenege zoba. Uslišali so njeno željo.
»Operacij« je opravila njena zvesta hišna.
Silno pa se je začudila, ko je iz odprtega
zoba padel sijajen briljant. Čim se je to
zavedelo, so se že začeli kar po vrsti egla-
šati razni daljni sorodniki stare grofice,
in od njih je vsak zatrjeval in na vse mo-
goče načine dokazoval, da ima do tistega
briljanta pravico samo on in nihče drugi.
Kako je bilo s to stvarjo, ni znano. Gotovo
je le, da ona zvesta hišna teh grofičnih
sorodnikov ni bila prav preveč vesela.

Naročajte »Slovenski dom«!

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Spominjam se, da sem takoj, ko sem
prejel brzojavko, odšel iz svoje borne hi-
šice in da sem hodil ure in ure kakor
stroj ob obali hrumečega morja. Z vsa-
kim valom, ki se je zagnal proti obali in
se potem spet odtrgal od nje, se je od-
trgal kosce mojega srca ter drvel hitreje
od vseh valov in vseh misli na drugo
stran morja v sivo, mrzlo, obupno deželo,
kjer zdajkdo ve v kaki mračni kleti leži
v mlaki lastne krvi obraz, ki mi je bil
edina svetloba in edina luč na svetu.

Hodil sem tako ob obali, sam s svojo
žalostjo in s svojim obupom, dokler ni
zahajajoče sonce s krvavo lučjo obilo
morja in mene. V tisti rdeči, pošastni
svetlobi se mi je zazdelo, da vidim oto-
žne, ugasle oči Mar yBeitnerjeve.

Tedaj so me moči zapustile. Padel
sem na kolena tam sredi pešchine ter se
zazrl v zahajajoče sonce, ki mi je pilo
oči. Ostal sem ondi, dokler ni padlo v
morje ter me ni zajel vlažen, božajoč
mrak in dokler se mi ni zdelo, da iz su-
menja valov, ki se vračajo od daleč, da-
leč, ne slišim tihega šepeta, ki mi govori:
»Na svidenje, na svidenje...«

Mary Beitnerjeva je padla pod moril-
nim svincem boljševiških poboljševalcev
sveta. Ustrelili so jo šest let po mojem
nepričakovanem in prisiljenem begu iz
boljševiškega pekla. Šest let se je nepre-
trgoma borila, se izmikala, zasedam, de-

lala junaštva in zmagovala v boju s po-
življenim sitemom.

Kadar se spominam nanjo, jo zagledam
pred sabo, kako stoji pred zidom: sloka,
ponosna, visoka, oči se ji svetijo v tistem
ognju, ki sem ga tako dobro poznal;
ogrenj, pred katerim mora biti celo rabljo
nerodno.

Vidim jo, kako s ponosnim gibom od-
kloni, da bi ji zavezali oči, in stopi za
korak od zidu.

Na nebu se je rodilo mlado sonce.
Sablja se zablika. Dvanajst mračnih ljudi
bliskoma dvigne puške in skloni glavo k
temnim cevem orožja.

Zdi se, da se je Mary Beitnerjeva tam
ob zidu nasmehnila. Morda se tudi res
smehla, zakaj med narahlo sklenjenimi
ustnicami se ji lesketajo zobje.

Sablja se nenadno pobesi. Iz cevi zvig-
ne ogenj in dvorišče zajame strahoten
grom...

Pa vendar...

Pa vendar še danes. Ko se moje življe-
nje nagiba v zaton, nisem do dna duše
prepričan, da sem se res ujel v past, da
so me res potegnili agentje »tigrinje« iz
Kremlja. Še vedno se mi sem pa tja po-
rodi misel, da me je polkovnik Sullivan
s svojim norčevanjem in s svojo zahtevo,
naj se umaknem iz službe, ker sem ga
polomil, hotel samo zmešati in mi zabri-
sati sledi, po katerih bi morda lahko pri-
šel do resnice, zakaj nisem mogel ali smel
rešiti poslednjega ruskega carja njegove
strašne usode...

Vreme po želji?

Bodočnost obeta tudi na polju vremenoslovja velike stvari

Eno najzanimivejših vprašanj sodobne
vremenoslovja je vprašanje, ali človek
lahko vpliva na vreme. Gotovo je, da ljudje
ne bodo nikdar mogli ustvariti takšnega
vremena, kakršnega si žele. Povsem verjet-
no pa je, da se bo prej ali slej človeku po-
srečilo vsaj v neki meri »naravno popraviti«
po njegovih željah.

Učenjaki so na primer ugotovili, — be-
remo v nekem zanimivem poročilu iz Ber-
lina —, da zelo deževni jeseni običajno
sledi izredno mrzla zima. To si razlagajo
na ta način, da tedaj, kadar je jesen moč-

no deževna, sonce ne more nakopičiti v
zemlji zadostnih zalog toplote in je zato
zima, ki takšni deževni jeseni sledi, nena-
vadno mrzla, ker iz zemlje same prihaja
premalo toplote. Če bi se torej človeku po-
srečilo vsaj v neki meri preprečiti deževje,
bi na ta način lahko dosegli, da zima ni-
kdar ne bi bila preveč huda.

Pred nedavnim so delali poskuse, kako
umetno ohladiti zemeljsko ozračje. Z letali
so trosili po zraku drobna zrna ledu zlasti
nad pokrajlinami, kjer prevladujejo vlažne
in tople zračne plasti. S takšnim postop-
kom naj bi dosegli, da bi začelo deževati.
Če bi ta sistem uporabili na primer nad
oceani in nad tistimi deli celin, kjer je
malo padavin, bi s tem dosegli dvojno ko-
rist: 1. dežja potrebna deželam bi bilo
zadostno in 2. s tem da bi sprožili nad
Atlantskim oceanom dež, bi nad Srednjo
Evropo gotovo manj deževalo in bi bile
zato jeseni in zime v vsakem oziru ugod-
nejše.

Tudi z oddajanjem ultra-zvočnih valov
so dosegli doslej že znatne uspehe. Seveda
so z vsemi temi poskusi komaj šele začeli,
vendar pa že dokazujejo, da bo po polju
vremenoslovja treba prchoditi še dolgo pot
in da bodočnost obeta tudi na tem polju
še marsikaj. Morda bomo nekoč prišli tako
daleč, da bomo po mili volji lahko spre-
minjali vreme, poklicali naglo dež, če bo
zemlja »žejna«, ali pa pregnali meglo in
oblake, če bi se radi greti na soncu.

92.

Ko je bil gradski zakladnik preščinil
že ves denar, je poklical pastirčka predse
in mu dovolil:

»Rosi, rosi, rosi! Trikrat zajmili!

Pastirček je zdaj brez strahu pristopil
ter trikrat seegal v zelenčevu kad; vsaki-
krat je zajel polno prgišče novih zlatni-
kov. Ko si je z njimi napolnil žepno ruto,
se mu je zahvalil in se poklonil:

»Tri dni sem delal; za plačilo sem tri-
krat zajel. Zdaj pa imam dovolj zlata, da
bova z ljubo materjo odšel brezskrbno ži-
vela do smrti!«

»Tvoja mati!« je očital zakladnik. »Se
kot kravarica bi bila lahko ves gradski
zaklad dobila, če bi se bila ono jutro z
roso umila!«

93.

Gradski zakladnik se je zdaj nenadno
zresnil in se spremenil, ko je pravil:

»Kravarica je nato rodila tebe, ki si se
odžibal v čudoviti zibelki, narejeni iz gra-
diške smreke. Ena smreka pa je rasla med
divjim lovom in ubila drvarja, tvojega
očeta; iz njegove lesa so naredili tebi zi-
belko, očetu pa zadnjo posteljo za v grob.
Prekockano pa je bilo še, da me bo rešil
otrok, ki bo čistejša srca, kot je čista
nočna rosa, in ki se ne bo nikogar in ni-
česar ustrašil. — Rešil si mojo dušo in du-
šo moje matere!«

V tem trenutku pa se je vse strahotno
spremenilo, najbolj pa pastirček, ki je v
hipu postal starec.

Quo vadis

je po priznanju vseh ocenjevalcev
knjiga trajne vrednosti
ki je bodo stari in mladi smejati veselji

Quo vadis

roman v izvirnih slikah mora priti
med vaše knjige

Dobite jo v Upravi Slovenskega doma,
Ljudska tiskarna

Broširana 32 lir
za naročnike Slov. doma . . . 25 lir
v pol platno vezana 45 lir
vezana, luksuzna 65 lir

Gen. Nedić srbskemu narodu

Belgrad, 1. okt. n. Z največjim poudar-
kom objavlja belgradski opoldnevnik »Obno-
va« okoli srbskega ministrskega predsednika
generala Nedića, ki se je pred nedavnim
mudil v Hitlerjevem glavnem stanu ter tam
imel razgovore o političnih vprašanjih Sr-
bije. Svoj okoli je naslovil na srbski narod
ter v njem med drugim pravi, da sta zdaj
potekli že dve leti, odkar srbski narod s
svojo krvjo popravlja napake, ki so ga pah-
nile v vojno za tuje koristi. General Nedić
je potem popeljal srbski narod na ono pot,
ki ga edina more rešiti pred popolnim po-
ginom. Zahvaljuje se srbskemu ljudstvu, da
ga je po veliki večini poslušalo. Danes je
bolj ko kdaj koli prepričan, da se srbski
narod more rešiti samo po poti miru in
sloga.

Ameriški načrti glede evropskih umetnin

Berlin, 30. sept. DNB. Roosevelt je ime-
novl muzejskega navnetelja Henryja Tay-
lorja za predsednika posebnega odhoda, ki
ima nalogo ugotoviti stanje in vrednost
spomenikov, umetnin in umetniških drago-
cenosti v zasedenih delih Evrope. S tem je
podan dokaz, da mislijo Amerikanci pobrati
vse umetnine in dragotnine ter zgradovinske
spomenike v krajih, katere je ali jih še bo
zasedla njihova vojska.

30 ton težki zvon

Po številnih cerkvah, ki uživajo sve-
tovni sloves, imajo danes že zvonove na
električni pogon. Treba je le pritisniti na
gumb in že se povzri zazibajo zvonovi v
visokem cerkvenem stolpu. Poleg drugih
cerkva pa dela v tem oziru izjemo tudi
slovita zgodovinska cerkev Naše Gospe v
Parizu. Tam še vedno zvone »na roko«. Ta
posel pa zlasti v tej cerkvi ni ravno lahka
stvar, saj v njenem stolpu visi zvon, ki
tehta nič manj ko 30 ton in se mora oseni
zvonarjev temeljito prepoznati, kadar vle-
čejo ta zvon.

Drevo, ki moli...

V bližini Tarševarja v Bengaliji raste
čudno drevo, drevo, ki moli. Vsaj tako mi-
slijo tamkajšnji domačini, ki imajo priliko
to drevo vsak dan opazovati. Je to sta-
ra palma, ki podnevi svoje liste položi po
tleh in ustvarja videz človeka, ki se je bil
vrgel na zemljo, da opravi svojo molitev.
Ponoči pa ta palma spet ponosno dvigne
svoje liste kvišku, ko da bi stegovala roke
proti nebu. Domačini imajo to svojevrstno
palmo za sveto in pravijo, da je v njej
duša nekega umrlega duhovnika.

Zdravilne toplice za konje

Na japonskem otoku Hokajdo je topli
vrelce, čigar voda je slana in v katerem
zdravilo vključeno samo konje, ki imajo
kožne bolezni. Te toplice baje vsakega ko-
nja pozdravijo. Pa ne samo to. Toplota in
slana voda tega vrelca izloči na konjski
koži tudi tanko plast kristalčkov, ki žival
varujejo pred hudim zimskim mrazom.

Angleško komunistično glasilo »Daily Wor-
ker« hudo napada predsednika vlade
Churchilla, ker Angleži niso ustanovili
drugačnega bojišča, češ da angleška vlada
meni, da Anglija »zdaj že lahko sjahe
brez rdeče vojske in se ji ni treba več
ozirati na sovjetske zahteve ter po-
trebe.